

tentýž muž, který měl padnout za oběť spárům inkvizitorův, krvelačností lidu; jsem onen kacíf, vězeň, jež před třemi roky pouze mocné ráme biskupa Jana osvobodilo od mučírny hranice, tyž muž, jenž jest hlavní příčinou, že šlechtitný biskup se musil odebrati do Avignonu k samému papeži, aby se ospravedlnil z nařknutí svých nepřátel, jako by podporoval bludařství.

„Vše to vím, ale i odjinud jest mi znám tvůj obličej.“ A s určitostí, jakáž dokazovala výtečného ducha, jenž potřeboval jen nitku, aby i v nejjadnějších letech vyhledal dopodrobna klubko každé události, řekl: „Rok před touto událostí žádal jsi mne tak jako dnes za rozmluvu, tuším, že to bylo v Hradci. Mezi panstvem nastaly porady, jak se opřít choutkám libovolného krále, jak odolat návalu cizích pijavic, jež držely ve svých rukou nejvyšší moc v zemi. Povolil jsem ti, magistře, čtvrt hodiny před započtím porady. Trest řeči tvé byla: Spoj se se mnou, pane, či lépe se stranou, které náležím. Ty nebojuješ proti Janovi, rukavice tvá jest hozena královně Elišce, onat jest moc, bez ní jest Jan králem bez poddaných, bez království. Tobě jde o to, aby pozbyla všeho vlivu na tohoto krále; víš co výborný diplomat, že jest lépe rozřešovat politické záležitosti v komnatách panovníka, než na válečném poli, ano že se musil často luštit i na samém loži králově. Spoj se s námi, a ručím ti za to, že za čtvrt roku jest královna nejen v nemilosti, ale i zavržena, uvězněna. Lid, jenž ji miluje co drahý odkaz slavných Přemyslů, zanevře dvojnásobně na cizině krále, který pozbyv rádkyně své nechá se vésti cizinským rádečím. Symbol lásky lidu — Eliška — bude odstraněn, zbyvší soupeř král bude odkázán na německou pomoc. Co tato zde zmůže, víš z panování Jindřicha Korutanského. Chceš-li naše spojení, rei, já svému slibu dostojím. — Tak jsi mluvil, mistře Richarde!“

„Máš výbornou pamět, Milosti.“

Jindřich z Lipé se usmál a pokračoval: „Neptal jsem se, čím jsi, kdo jsou tvoji přátelé; důvěřoval jsem dosti sobě a zavrhl nabídnuté spojení. Za rok jsi byl vyhlášen za bludaře; nevím, co na tom pravdy. Šlechtitný biskup Jan tě však ochránil, a jemu věřím víc nežli ztřeštěným mnichům dominikánům; ostatně nejsem kněz, co mi záleží na kněžských hádkách! Často jsem si později na tebe vzpomněl, mrzelo mne, že jsem se netázal na tvé výminky, na tvé prostředky. Dnes stojíš opět přede mnou: mluv!“

„Díky za tvou přímou, velmožný pane. Je pravda, co's dal na jevo ve své řeči, přicházím za touž příčinou, co před čtyřmi roky.“

„Tedy jsem se nemýlil?“

„Nikoli, Milosti, a doufám, že ještě k tomu čas. Ty nás potřebuješ dnes právě tak, jako my tebe, ba více, neboť spolek mezi mnou a tebou ma být jen okamžitý, Uplná roztržka mezi králem a královnou jest ti zrovna tak toužena jako před několika roky. Nuže, nabízím ti totéž, pane z Lipé, co druhdy; přijmeš to?“

Velmož pohlížel upřeně na Richarda, pak pojal známý nám pergamen a hledě naň přemýšleje. Po chvíli pravil: „Znáš mne, magistře, víš, kdo jsem, a proto připustíš, že musím nejdříve vědět, kdo jsi ty, než přijmu tvůj návrh.“

„Já? magister Richard, lékař bludař, libo-li ti, nic víc.“

Pán z Lipé se nevrle pohnul. „Kdo jsou tedy tvoji přátelé, strana o níž jsi mluvil a v jejíž jménu jednáš?“

Z očí lékařových vyšlehl blesk, hned však byl utlumen; přejel si rukou čelo a trpce se usmál. Nesmím to říci. Ostatně, dodal, pozoruje odvracujícího se velmože, posečekaj, Milosti. Účel náš netřeba ti vědět, to připustíš, tak jako já bych se netázal po příčině tvého jednání, kdybych je neznal, aneb nejméně netušil. Smluvme se chladně, bez nevčasné zvědavosti. Chyba kteréhokoli z nás zadržuje úspěch, nikdy však nehrozí záhubou někomu, nač tedy zvláštního svěřování? Cesty naše se úplně rozbíhají, a bod, jenž nás pojí, jest jediný: úplné, trvalé znesváření královských manželů. Na tom chceme stavět. Tobě to prospěje v politickém ruchu, mně naopak v jiném. Ty máš přístup ke dvoru, já nikoli; mimo to nechci hrát zde sám, neboť co by mně bylo namáháním, nebezpečím, je tobě hračkou, má žádost té o tom přesvědčí. Lépe tedy urovnat se, aby každý z nás zápasil ve prospěch obou stran. Vyslechni mne prvé, pak rozhodni; seznáš, že kdybych neznal tebe a ty mne, pranic by to neškodilo našim záměrům.“

„Pravdu máš, posečkám do konce. Co si přeju, netřeba opakovat, sám si to řekl. Mohu se bezpečit, že se tak stane za mého přispění?“

Magister Richard pojal jej pevně za ruku a pohlížeje mu pevně do očí pravil: „Učiníš-li, co žádám, zavrhne král Elišku za krátkou dobu, snad za den, snad za měsíc i později, a osamotní tak, pozbuda přívřevců v národě. Zpomínáš snad na chvílkové zavření — pravím ti: jakmile upadne do rozestřených osidel, nikdy již nebude moci se smířit, nikdy již tak neučiní. Zavrhne královnu navždy, slyš, navždy!“ Řekl to s takovou chladnou jistotou a skoro děsnou vypočítavostí, že užasl velmož a bezděky prolétlo mu hlavou: „Kdo jest tento muž?“ Nahlas tázal se: „A výminky?“

„Jednoduché. Znáš pověst, jež se roznáší o záměru Jana Lucemburského, zaměnit Cechy za rýnskou Falci, víš, že pro tento úmysl vypukla bouře mezi ním a Eliškou Přemyslovnou, jež nechce přivolit

k zaměnění své dědičné země, své vlasti. Před čtyřmi dny pravila svým paním, že jde se pomodlit do kaple sv. Václava, byla asi šestnáctá hodina na orloji. Nebylo to divno, často chodila ve svém žalu se modlit v noční hodiny do chrámu, provázena toliko pannami Gertrudou a Miladou. Kojná se postarala o královské děti. Eliška pomodlivši se ke svatému patronu, prechla s dítkami na Loket. Nebyla nikým zdržována, neboť jakýsi velmož — pán z Lipé se odvrátil odkládaje pergamen Alžběty Hradecké — „se postaral o volný odchod, aniž by to byla tušila. Král přijmul chladně zprávu o úteku, nebylot to poprvé. Jest ale třeba, aby se na choť rozlítil, aby ji pronásledoval. Včera jsem zaslechl vyprávěti kdesi báchory. Eliška hodlá prý s panem Vilémem z Valdeku svrhnout Jana s trůnu ve prospěch malého králeviče. Tvřeno také, že prý pan Zajíc dopsal o této věci Janu, proboštu vysehradskému, ano dán mně i opis.“ Richard vytáhl svinutý pergamen ze své řízy. „Hle, Milosti,“ pokračoval, „kdyby se předložil tento spis prehlému, lehkověrnému muži, jaký jest král, muži, jemuž záleží na této věci, zajisté, že uvěří nečta původní listinu, ano dostačí mu pouhé vyprávění o této věci, aby se rozhodl. A vypravování povídek neublíží, tuším, nikomu.“

Pan Jindřich uchopil svitek a nepohlednuv naň učinil několik rychlých pohybů. „A to má být jediným mým úkolem? Ty se pak postaráš o dokonalé provedení záměru?“

„Tys pravil, velmožný pane! Já tvrdím, že je to jediná má podmínka; kdybych měl pochybovat o tomto výroku, pochyboval bych též o zdaru svého snažení. Však ještě něco: král musí na Loket!“

„Dnes baví se u kněžny, dopřejme mu veselí, zítra půjde!“

„Te ty svoluješ, pane?“

„Dle naší úmluvy není mezi námi žádného spojení,“ odvětil velmož. „Povím králi, co jsem slyšel o jeho přátelích ty pak čiň dále dle své vůle. Spojení naše jest pouze pro tento záměr, jinak jsme si cizí. Bude-li to, co provedeš, v můj prospěch, použiju toho, ne li, pamatuj, že jsem Jindřich z Lipé, a rozmluva tato že nebyla nikdy vedena. Mocí zvou vyhrožují jen těm, jichž se obávám. Sklameš-li mne, zapomenu vše; jsem příliš mocen, abys mi mohl uškodit.“

„A vykonám-li, co jsem slíbil?“

„Neopomenu tě zaznamenati ve svou pamět, kterouž jsi sám nazval výbornou. Svolení mé máš magistře. S bohem buď!“ Lehce mupokynul.

Richard skloniv se níže odešel. Vážná jeho tvář se zimničně zarděla, když vyšel na ulici. Strčil ruku za řízu, bylo znát, jak svírají prsty bouřící nádra. „Ó že čisté pravdě takovými prostředky musím sloužit!“ zašeptal teskně. Pak dodal pohodiv zrakem po pevné budově mocného pána: „Hoj, pane Jindřichu, nemni, že ti budu klest cestu ku vladařství nebo dokonce ke trůnu; octne-li se jedenkrát král v našich rukou, zvítězí jen sluhové pravdy. Posloužíš mi za stupeň jakmile dostoupím k osobě Jana, přestává náš spolek. Vládce náš musí být mocný, mocný jako skála, aby se ho nedotýkala drzá ruka zpupného nevěrce! Však i ty snad přilneš k nám!“

V.

Večeře u kněžny Lucemburské.

Ve křídle hradu pražského, kde obývala kněžna Marie Lucemburská, bylo hlučněji než kdy jindy. Neobyčejně v ten čas teplé počasí dovolovalo, že mohla pozvati krále mimo chladné hradní síně, do rajské zahrady. Nedostatek zeleni nahražovaly skvostné ozdoby z pokojů kněžniných, jež proměňovaly spolu zahradní terasu v nádhernou komnatu. Rajská zahrada měla dnešního dne poprvé v roce uvítati vznešené hosti; k témuž účelu byla připravena. Ačkoli celá večeře byla takřka jen rodinnou zábavou, rozšířila se přec o ní zvěst po celém hradě.

U dvora krále Jana, jenž odvykl zábavám v uzavřených hradních komnatách a síních, dávaje přednost nejsprostším dobrodružstvím, krémám, potulkám a p., bylo to pro bohatýry i paní událostí. Salonní život postrádaje tenkrát ještě barvitosti, již mu pozdější věky přikozlily, pozbyl na pražském hradě vůbec způsobilosti k životu. Dříve za královny Elišky vyhovovalo se aspoň poněkud dvořanstvu toužícímu po zábavách toho druhu, později s klesáním její vlivu na krále obmezovaly se tyto, v poslední době klesly již na pouhé mrtvé besedy v komnatách Přemyslovn, v nichž měli účastenství dvořané obojího pohlaví, obou dvorů, krále i královny, a po posledním uprchnutí této na Loket vymizela konečně naděje i na tyto besedy.

Všickni mladí bohatýři doufali, že budou vyzváni k účastenství. Netušili, jak skromný výbor bude pozvaných, a jakého druhu zábava. Od úst k ústům šla již zvěst, jako by Marie Lucemburská měla býti strážkyní a činnou fíditelkou besedního života na hradě. I starší bohatýři usměvavě pokyvovali připomínajíce mladším pánům rozmarné doby na dvoře obou Václavů, a přisvědčovali, že záhodno též někdy